

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ศักยภาพในการมีส่วนร่วมจัดการมูลฝอยของเด็กนักเรียน
ในชนบทและเมืองพะเยา

ชื่อผู้เขียน อุทัย สารธรรม

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ ลักษมี วรชัย	ประธานกรรมการ
ดร.จวีร์รัตน์ โทมัส	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ รุ่งวิสัย	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาศักยภาพในการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของเด็กนักเรียนในชนบท
และเมืองพะเยาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและการมีส่วนร่วมจัดการมูลฝอยของเด็ก
นักเรียน วิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบและวิธีการมีส่วนร่วมของเด็กนักเรียนวัยเยาวชนในชนบท
และเมืองพะเยา รวมทั้งศึกษาข้อจำกัดและเงื่อนไขส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของ
องค์กรในชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กนักเรียนจำนวน 200 คน จากโรงเรียนใน
เขตชนบทและเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

พื้นที่ที่ศึกษาทั้ง 2 แห่ง มีจำนวนประชากร ความหนาแน่นประชากร และมีการจัด
การมูลฝอยที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในเขตเทศบาลเมืองพะเยามีการจัดตั้งรองรับมูลฝอย รถเก็บขน
มูลฝอย รวมทั้งสถานที่ทิ้งมูลฝอย ในขณะที่เขตชนบทโดยองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กายังไม่
มีการจัดการมูลฝอยดังกล่าว

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด คือ กลุ่มนักเรียนชายและหญิงในเขตชนบทและเมืองพะเยามี
ศักยภาพในการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก โดยพบว่า ทุกกลุ่มมี
ส่วนร่วมในด้านการทิ้งขยะมูลฝอยในภาชนะที่รองรับ และการใช้กระดาษให้เป็นประโยชน์ทั้งด้าน
หน้าและด้านหลัง อยู่ในระดับมาก ส่วนการจัดให้มีบริเวณรองรับและรวบรวมขยะที่ไม่ใช้แล้วเพื่อ
นำไปจำหน่ายและสามารถหมุนเวียนนำกลับมาใช้ประโยชน์/ละเว้นการเผาขยะมูลฝอยในเขตชุม
ชน ละเว้นการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟมบรรจุอาหาร/ละเว้นการทิ้งขยะมูลฝอยลงสู่แหล่งน้ำ การละ

เว้นการใช้โฟมในงานประดิษฐ์และตกแต่งสถานที่ ทำความสะอาดและหมั่นเวียนขวดแก้วและขวดพลาสติกเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก นำเครื่องนุ่งห่มและของเล่นที่ไม่ใช้แล้วไปบริจาค อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (Weighted Mean Score) ของการมีส่วนร่วมจัดการมูลฝอยในประเด็นต่าง ๆ พบว่า มีความแตกต่างบ้างเล็กน้อยระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งในเขตชนบทและเขตเทศบาลเมืองพะเยา โดยภาพรวมเด็กนักเรียนชายและหญิงในเขตเทศบาลเมืองพะเยามีศักยภาพในการจัดการมูลฝอยมากกว่าเด็กนักเรียนชายและหญิงในชนบท และเด็กนักเรียนหญิงมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมจัดการมูลฝอยมากกว่าเด็กนักเรียนชาย นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างได้แสดงศักยภาพในด้านความรู้ การมีทักษะในการจัดการมูลฝอย และให้ความสนใจเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับมูลฝอยและการจัดการมูลฝอย และแสดงศักยภาพในการมีส่วนร่วมจัดการมูลฝอยตามความเหมาะสมและสภาพสิ่งแวดล้อมของตนเอง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title	Schoolchildren's Potentials in Waste Management in Phayao Rural and Urban Areas	
Author	U-thai Sathum	
M.A.	Man and Environment Management	
Examining Committee	Lecturer Laxmi Worachai	Chairman
	Dr.Jureerat Thomas	Member
	Associate Professor Dr.Suvit Rungvisai	Member

ABSTRACT

The purposes of this study were to examine the roles and potential of schoolchildren participation in Waste management and to compare the way of their participation , as well as the limitation and condition that supported such participation by organizations in communities. The samples were 200 students from schools in the rural and Phayao municipal areas, Amphoe Muang Chang Phayao . Findings of the study were summarized below .

Studied areas , the rural and Phayao municipal areas were different in terms of population number and density ,particularly in methods of waste management . Phayao Municipality has provided garbage bins,collecting,transporting,and dump sites,whereas rural area of Tambon Maekha has no such facilities provided .

Samples of boy and girl students in both areas showed their potentials in waste management participation at moderate – high levels. It was found that they had high potential of participation in throwing garbage in the bins and using both sides of paper. Other practices including provided specific area for collecting usable garbage for setting or recycling ; avoided dumping garbage in the river ; avoided burning garbage

in community area ; avoided using plastic bags and foam for food packing ; cleaning and reusing glass or plastic bottles ; and donating used clothes and toys , were found at moderate level of participation .

The comparison of Weigh Mean Scores indicated that there were slight differences among groups of samples . Overall , the boy and girl students in the municipal area had a little hither potential of participation in waste management then those in the rural area , and generally the girl students had more potential then those of the boy students . Moreover , these students showed the potential of knowledge , skills of waste management and waste management participation in suitable ways to their environment.